

Pavel Hůla

Aristokrat houslí

Své pozemské koncertní turné dohrál čistě. Ušlechtilý tón jeho houslí utichl, ale jeho bohatý hudební odkaz zůstává.

TEXT — LUCIE SEDLÁKOVÁ HŮLOVÁ

Pavel Hůla se narodil v Praze 23. ledna 1952 do muzikantské rodiny. Otec Josef Hůla byl houslista, člen orchestru Národního divadla, učitel v hudební škole ve Voršilské ulici a jeden ze zakládajících členů slavného Talichova Českého komorního orchestru. Matka Evženie doprovázela malého Pavla na jeho prvních houslových koncertních i soutěžních vystoupeních na klavír. Vyrůstal obklopen hudbou, od dětství navštěvoval koncerty a operní představení, doma stále zněla hudba z gramodesek či rádia. V šesti letech ho rodiče přihlásili do hudební školy ve Voršilské ulici k profesoru Eduardu Turečkovi. Postupně se začal s úspěchem účastnit nejrůznějších soutěží. V roce 1963 získal poprvé 1. cenu na Kocianově houslové soutěži v Ústí nad Orlicí a o rok později v roce 1964 se tam o první cenu dělil s Václavem Hudečkem.

Na základě soutěžních úspěchů bylo Pavlu Hůlovi nabídnuto externí studium na Pražské konzervatoři. Toto studium skončilo souběžně s ukončením povinné školní docházky na základní škole. Rodiče si přáli, aby měl všeobecné vzdělání, a tak poté studoval na Gymnáziu Jana Nerudy v Hellichově ulici – humanitní škole s rozšířenou výukou francouzštiny. Na housle nadále chodil do Voršilské k prof. Turečkovi, ale zároveň absolvoval velmi cenné soukromé konzultace u prof. Augustina Koláře.

V roce 1969 se stal laureátem mezinárodní rozhlasové soutěže Concertino Praga v oboru klavírního tria s klavíristkou Helenou Snítílovou a violoncellistou Danielem Veisem. To byl jeho první úspěch v oblasti komorní hudby. Důležitým hudebním podnětem pro něj bylo pozvání legendárního violoncellového pedagoga Mirka Škampy k sólovému vystupování s Pražským studentským orchestrem, který vedl se svou ženou dirigentkou Vlastou Škampovou. Pavel Hůla měl jako sólista příležitost absolvovat s tímto orchestrem mnoho koncertů u nás i několik tehdy velmi vzácných zájezdů na Západ. V orchestru navíc našel svou celoživotní partnerku – manželku Helenu.

V letech 1970–1974 studoval na hudební fakultě AMU ve třídě prof. Marie Hlouňové, žačky Jaroslava Kociana, někdejší sólistky České filharmonie, která byla vyhledávanou pedagožkou (nejen mezi houslisty) pro svou specifickou metodu díky techniky pravé a levé ruky.

Po absolutoriu AMU nastoupil v rámci dvanáctiměsíční povinné

Kocianovo kvarteto ve svém původním složení (r. 1979).

vojenské služby do Symfonického orchestru Armádního uměleckého souboru, kde zastával funkci koncertního mistra. Ihned po skončení se mu naskytlá příležitost naskočit do již zavedeného tehdy Nového smyčcového kvarteta, kde nahradil prvního houslistu Pravoslava Kohouta, který po úrazu nemohl již v hraní pokračovat. Kvarteto ve složení Jan Odstrčil – 2. housle, Jiří Najnar – viola a Václav Bernášek – violoncello záhy přijalo do svého názvu jméno houslového virtuosa Jaroslava Kociana.

U nás i ve světě reprezentovalo Kocianovo kvarteto úspěšně tzv. českou kvartetní školu, zejména po vzoru Smetanova kvarteta, u jehož členů studovalo v rámci postgraduálního studia na AMU. Pavel Hůla prožil na postu primárie Kocianova kvarteta 36 let svého života. Jelikož zároveň pečlivě vedl kroniku, můžeme dnes vyčíst, že za svou kariéru absolvovali Kocianovci 3170 veřejných vystoupení v 31 zemích světa, na repertoáru měli 278 skladeb, z nichž dokonce 36 zaznělo ve světové premiéře. Nejčastěji hráli Dvořákův *Americký kvartet* op. 96, a to 613×!

Koncertovali na prestižních festivalech doma (na Pražském jaru vystoupili celkem jednadvacetkrát) i v zahraničí, a to nejvíce ve Francii, Německu, Rakousku, Švýcarsku, Anglii, ale i v Japonsku. Spolupracovali s významnými českými

i zahraničními umělci. Kocianovo kvarteto bylo pravidelným hostem na koncertech Českého spolku pro komorní hudbu při České filharmonii, ale vystupovalo často a s radostí i na menších pódii, například v rámci tzv. Kruhů přátel hudby. Za zmínku stojí i osmnáct let trvající série Karolínských a později Rudolfských koncertů pořádaných prof. MUDr. Josefem Kouteckým. Složení kvarteta se částečně obměnilo. Na postu violy hrál od roku 1992 Zbyněk Paďourek a na post druhých houslí nastoupil v roce 2001 Miloš Černý. Přestože Kocianovo kvarteto ukončilo svou činnost již před deseti lety, můžeme jeho umění stále slyšet na četných nahrávkách. Pro Český rozhlas nahrálo mnoho skladeb soudobých českých autorů i méně známých kvartetů vůbec. V osmdesátých letech vznikla série jejich prvních úspěšných kompaktních disků s díly Mozartovými, Dvořákovými a Brahmsovými pro japonskou společnost Nippon Columbia – Denon. Nejplodnější byla později spolupráce s vydavatelstvím Praga Digital s předního francouzského hudebního kritika Pierra Barbiera, kdy kvarteto za dobu patnácti let nahrálo celkem 82 skladeb na 36 CD, většinou objevené dramaturgie a vysoce ceněných mezinárodní odbornou kritikou. Například za nahrávku kompletního díla Paula Hindemitha získalo v roce 1997 Cenu Grand Prix Charles Cros v Paříži.

Kocianova soutěž byla už tenkrát odrazovým můstkem pro řadu budoucích vynikajících houslistů, což dokazuje i fotografie zachycující celoživotní soupeřníky (zleva) Václava Hudečka, Pavla Hůlu a Bohuslava Matouška na Kociance v roce 1964.

Na koncertu Pražákova kvarteta v královském paláci v Madridu za přítomnosti královny Sophie hraje Pavel Hůla na housle A. Stradivariho z královské sbírky.

Violoncellista Kocianova kvarteta prof. Václav Bernásek k mnohaleté spolupráci poznamenal: „Uměleckým životopisem Pavla Hůly výrazně rezonuje jméno houslisty mistra Jaroslava Kociana. Byla to paní prof. Marie Hlouňová, která v intencích svého profesora mistra Kociana při výuce velice dbala na čistotu hry, a především intonaci. Jako primáriovi Kocianova kvarteta, ale především souboru se tento vklad začal jevit jako malá výhra, zejména pokud šlo o budoucí nahrávací program Kocianovců. Víím, že Pavel svým projevem netoužil nijak zřetelně dominovat, zároveň však nám kolegům umožňoval posilovat naše pozice. Konečně jeden vzácný dar za všechny, který na pódiu umožňuje tvůrčí svobodu, byla jeho neomylná paměť. Když se v sále setmělo díky selhání elektrických jističů, Pavel bezpečně pokračoval ve hře a moje maličkost zhasínala jako dohořívající svíce... Pavle, prožili jsme spolu úžasný muzikantský příběh, stál za to.“

S Kocianovým kvartetem Pavlu Hůlovi kariéra primária ještě neskonzčila. V roce 2010 byl požádán kolegy z Pražákova kvarteta Josefem Klusoněm, Michalem Kaňkou a Vlastimilem Holkem, zda by

**Pavel Hůla
byl nejenom
součástí
obrovské
kulturní tradice
a hudebních
dějin českých
smyčcových
kvartet,
ale i jejím
spolutvůrcem
a významně
k té tradici
přispěl.**

nenahradil jejich primária Václava Remeše, který kvůli zdravotním potížím nemohl dále hrát. Pavel Hůla tuto výzvu rád přijal, a přestože

měl za sebou již bohatou kvartetní kariéru, naučil se ještě s Pražákovým kvartetem dalších 76 pro něj nových skladeb a absolvoval přes 300 koncertů v nejprestižnějších sálech světa. Bohužel mu záhy byla diagnostikována nevyléčitelná nemoc (mnohočetný myelom) a nezbytná léčba se nedala s náročným režimem v kvartetu zvládat. Proto v roce 2015 svou kvartetní kariéru definitivně ukončil.

Vedle kvarteta se Pavel Hůla po celou dobu věnoval i sólovému hraní. V roce 1981 dokonce vystoupil jako sólista s Českou filharmonii pod taktovkou Václava Neumanna. Velmi si považoval například spolupráce s Vladimírem Váškem a SOČRem při rozhlasovém nahrávání Chačaturjanova *Houslového koncertu*. Hrál pravidelně s komorními orchestry. Jeho klavírními partnery na recitálech či při nahrávání pro Český rozhlas nebo na CD byli Ivan Klánský, Boris Krajný a Petr Jiříkovský. Řadu let hrál s varhanicemi Jiřinou Pokornou. Se svým švagrem houslistou Bohumilem Kotmelem vystupoval jako Due virtuosi. Byl vyhledáván svými kolegy ke spolupráci i v příležitostných uskupeních a to zejména pro svou přirozenou muzikalitu,

pohotovost a naprostou hudební spolehlivost.

V letech 1972 až 2000 byl členem Pražských komorních sólistů, v roce 2000 pak založil vlastní orchestr Praga Camerata. V souvislosti s vedením tohoto orchestru se začal věnovat i dirigování, které ho přitahovalo už od malička. Jeho největším koníčkem byl poslech symfonické hudby. Měl obrovské množství nahrávek, ale rád chodil hlavně na živé koncerty, a to kdekoli ve světě, když měl volný večer. Tvrdil, že se učí dirigovat u všech výborných dirigentů.

V roce 2001 se vrátil tam, kde slavil své první houslové úspěchy a kam se celý život rád vracel za svými přáteli, a sice na Kocianovu mezinárodní houslovou soutěž v Ústí nad Orlicí, tentokrát jako člen poroty a od roku 2009 jako její předseda. V souvislosti s touto funkcí a působením v Kocianově kvartetu vydal v roce 2018 Nadační fond Mistra Jaroslava Kociana knižní rozhovor Jana Pokorného s Pavlem Húlou nazvaný „S hudbou, s houslemi, s Kocianem“. V roce 2019 obdržel Pavel Hůla Cenu města Ústí nad Orlicí za dlouhodobý přínos při Kocianově soutěži a propagaci jména Jaroslava Kociana doma i ve světě. Ředitelka Kocianovy houslové soutěže Lenka Lipenská o jeho působení říká: „Pro soutěž bylo Pavlovo předsednictví v odborné porotě rozhodně přínosem. Vynikal taktem, čestným rozhodováním, uměním diplomacie, objektivitou v rozhodování stejně jako schopností vysvětlit metodicko-pedagogické postupy. K soutěžícím byl vždycky spravedlivý.

První dirigentská gesta šestiletého Pavla Hůly.

Spolupráce s ním přinášela plody, protože Kocianova houslová soutěž nebyla pro Pavla Hůlu jen pojmem, byla pro něj srdeční záležitostí a dbal o její rozvoj, uměleckou úroveň i celosvětové renomé a se stejným nasazením pečoval o věhlas a odkaz Jaroslava Kociana.“

Soustavné pedagogické činnosti se Pavel Hůla dlouho bránil. Ostatně při jeho náročném koncertním provozu mu na to ani nezbýval čas. Rád se ale účastnil mnohých

mezinárodních kurzů komorní hudby většinou založených na spolupráci hudebních amatérů s profesionály. Nejinenzivněji, a to téměř třicet let, spolupracoval s holandskou společností La Pellegrina na kurzech v Bechyni a později v Českých Budějovicích, kde byl velmi oblíbeným lektorem, ale i dirigentem. Zakladatel společnosti La Pellegrina pan Dirkjan Horinga o vzájemné spolupráci řekl: „Je vzácné, aby někdo, kdo je tak dobrý hudebník, byl zároveň ochotný účastnit se něčeho tak neokázalého, jako je hudební kurz pro amatérské hráče. Pavel dával amatérům pocit, že jsou s profesionály kolegové. I proto účastníci Pavla obdivovali a velmi si považovali toho, když s nimi hrál.“

V roce 2006 byl přijat na základě konkurzu na Hudební fakultu AMU jako pedagog houslí s povinností učit i komorní hru. V této činnosti zúročil všechny své bohaté zkušenosti sólového i komorního hráče, a zejména v posledních letech, kdy musel omezit svoji koncertní činnost, ho práce se studenty naplňovala. Na jaře 2021 dokončil svou habilitační práci a v lednu 2022 měl být jmenován docentem. Téma své přednášky před uměleckou radou HAMU si zvolil „Augustin Kolář, jeho pedagogické dílo, jeho vliv na mé studium, koncertní činnost a moje pedagogické působení“.

Pavel Sedláček křtí knižní rozhovor Jana Pokorného s Pavlem Húlou, Ústí nad Orlicí 2018.

Kocianovo kvarteto se svým prvním primáři Pravoslavem Kohoutem po koncertě 4. 12. 2012 k 40. výročí založení kvarteta.

Hraje celá rodina – Pavel Hůla s dcerou Lucií, zetěm Martinem a vnoučaty Magdalenou a Lukášem.

Muzicírování s Cyrilem Höschlem na chalupě v Podještědí.

Pavel Hůla prožil svých téměř 70 let naplno. Ani jeho postupující nemoc ho neodradila od neustálého plánování nových akcí, koncertů, ale i cest, když už ne s houslemi, alespoň jako turista. Jeho manželka Helena mu byla 45 let oporou ve všech jeho činnostech. Pro mne, jako jedinou dceru, byl a zůstane

velkým hudebním vzorem. Neměl sice zpočátku čas ani trpělivost dohlížet na mé hudební začátky, ale nepřímo mě samozřejmě od narození ovlivňoval svým ušlechtilým způsobem hry, vždy čistým tónem, ale i svým celkovým přístupem a vztahem k hudbě a k životu koncertního umělce. Od dob

mých studií na konzervatoři jsem s ním vystupovala na koncertech, což pro mne bylo velkou inspirací, motivací, ale i cennou zkušeností. Prošlapal mi cestičku do hudebního světa, po které jsem s ním po boku kráčela až do jeho posledních dní, zejména v souvislosti s vedlejším orchestrem Praga Camerata. A s vděčností budu pokračovat dál se svým manželem violoncellistou Martinem Sedlákem a se svými dětmi Magdalenou a Lukášem. Měli jsme to štěstí v nedávné době ještě několikrát společně vystoupit na koncertech. Táta měl velkou radost, že rodinná hudební tradice bude pokračovat i v další generaci a o hudební vývoj svých vnoučat se do poslední chvíle aktivně zajímal. Se svou nemocí statečně bojoval devět let. Jeho bohatý život se završil 7. prosince 2021.

Rodinný přítel prof. MUDr. Cyril Höschl o něm řekl: „Pavel Hůla byl nejenom součástí obrovské kulturní tradice a hudebních dějin českých smyčcových kvartet, ale i jejím spoluvůdčím a významně k té tradici přispěl. Pavla jsem osobně poznal asi před 40 lety a od té doby byl jedním z mých nejbližších a nejmilejších přátel. Zároveň to byl jeden z nejušlechtilějších lidí, jaké jsem kdy poznal. Shodli jsme se prakticky na všem, od hudby až po politiku, snad s výjimkou sprostých slov: na rozdíl ode mne Pavel nikdy žádné nevypravil. Přesto nikdy nemoralizoval; byl prostě přirozeně slušný a přitom tolerantní. Obdivoval jsem na něm jeho opravdovou lásku k hudbě a jeho nadšený obdiv k různým interpretům včetně konkurentů. Pavel byl zároveň klasicky vzdělaný, obeznámený s francouzskou kulturou i jazykem a obohacený mnoha cestovatelskými zážitky nejen z koncertních turné, ale i z výletů za mimořádnými hudebními zážitky. Měli jsme to štěstí, že se naše rodiny sblížily a brzy se skamarádily i naše děti. A tak se stalo, že jsme se kromě vzájemných návštěv a tu a tam i výletů bezmála 40 let každoročně vždy 27. prosince scházeli ještě s dalšími kamarády k muzicírování u nás na chalupě v Dolních Pasekách pod Ještědem. Hrál se od brzkého odpoledne někdy až do časných ranních hodin dalšího dne. Mozarta střídal Dvořák a Dvořáka domácí guláš s knedlíky a zelím, cukroví a spousta historek a legrace. Nechce se mi připustit, že to společné sdílení hudby a lidské sounáležitosti už nikdy v té podobě nezažijeme.“ ✕